

BIBLIOGRAFIA

Vida y Peregrinación. Ministerio de Cultura. 1993, 235 pàgs., amb il.lus.

Amb motiu de la celebració de l'any "Xacobeo", ha tingut lloc a Santo Domingo de la Calzada (poble de la Rioja situat en ple camí de Santiago), l'exposició titulada "Vida y Peregrinación".

Aquesta mostra es presentà al claustre de la catedral de l'esmentat poble entre els dies 9 de juliol i 26 de setembre i es dividí en les següents parts, amb títols individuals: el món de les creences; el pelegrí; el Camí, les ciutats de peregrinació i l'acolliment; de l'autoritat al poder; la societat feudal; la ciència; el comerç, el treball; l'espai domèstic; l'afecte i la família; la música; el vestit; el temps de les operacions guerreres i el sentiment de la mort. Com podem veure, tractaren de diversos aspectes de la vida al Camí de Santiago Medieval.

L'exposició va disposar d'un total de 135 peces col·locades de manera molt didàctica i amb una excel·lent organització. El professor George Duby va exercir de comissari general de l'exposició, i Reyna Pastor i Manuel Núñez, de subcomissària general i comissari tècnic respectivament.

El conjunt d'obres d'aquesta exposició ha estat publicat en un interessant catàleg, en el qual s'inclouen també alguns estudis relatius a aspectes del camí de Santiago. George Duby ens parla de les peregrinacions en general i el catàleg continua amb els articles de: Jean Passini ("Villas y lugares de población a lo largo del camino de Santiago"), Reyna Pastor ("A lo largo del camino. Trabajo y economía. Ciudad y campo.."), Luis Martínez García ("La asistencia hospitalaria a los peregrinos en Castilla y León durante la Edad Media"), Pascual Martínez Sopena ("Los francos y el Camino de Santiago"), Marta González Vázquez ("Mujeres peregrinas: formas de participación y devoción"), Juan Carlos Martín Cea ("Entre lo imaginario y lo real. El culto y la peregrinación a Santiago"), Ismael Fernández de la Cuesta ("El canto de los peregrinos"), Julio Escalona Monje i Francisco Reyes Téllez ("Antes y después de la ruta jacobea"), Manuel Núñez Rodríguez ("Del mundo de la fe al mundo de los sentidos (siglos XII-XIII)") i finalment Ermenildo Portela i Ma. Carmen Pallares amb "Al final del camino. La acogida de peregrinos de Compostela".

Per la nostra part només ens resta felicitar els organitzadors de l'exposició "Vida y Peregrinación", així com els autors col·laboradors en el catàleg, per la bona qualitat de la presentació de la mostra i el valuós estudi que han portat a terme.

Annabel López Gómez

* * *

L'art et la société à l'époque carolingienne i Aux sources de l'art roman convergences, permanences, mutations. "Les Cahiers de Saint-Michel de Cuxa" (Cuixà), XXIII (1992), 151 pàgs. amb il.lus. XXIV (1993), 162 pàgs. amb il.lus.

Aquesta prestigiosa publicació, a partir del volum XXIII de l'any 1992 ha canviat de format i presentació. Amb aquesta nova realització tipogràfica la revista ha guanyat qualitat en la informació gràfica.

El volum XXIII correspon a les "XXIII Journées" (10-18 de juliol de 1991) i hi ha sis treballs d'interès per a la història de la Catalunya pre-romànica, que són: Pierre Ponsich: "La société et l'art en Roussillon à l'époque carolingienne" (pàgs. 11-29); Montserrat Pagès i Paretas: "La Marca Hispànica, frontera meridional de l'Imperi i les seves fortificacions fins al temps de Carles

el Calb" (pàgs. 47-54, amb un mapa); Fernando Galtier Martí: "Les conditions et les développements de l'art préroman dans les comtés de Ribagorza et d'Aragon" (pàgs. 55-63, amb il.lus.); Bernabé Cabañero Subiza: "La transición del prerrománico al románico en la castelología aragonesa y catalana" (pàgs. 65-81, amb il.lus.); Eda Diskant: "Les fontaines du monastère de Saint-Michel de Cuxa" (pàgs. 135-141, amb il.lust.) i Géraldine Mallet: "Les restaurations du cloître funéraire Saint-Jean de Perpignan" (pàgs. 143-144, amb il.lus.).

El volum XXIV publica les "XXIV Journées" (10-16 de juliol de 1992) i aporta set treballs d'interès per a la història de l'art i de la cultura catalanes, que són: Pierre Ponsich: "Le problème du ciborium d'Oliba (1040)", pàgs. 21-27, amb il.lus.; Samuel Rutishauser: "Genèse et développement de la crypte à salle en Europe du Sud", pàgs. 37-52, amb il.lus.; Géraldine Mallet: "Nouvelles réflexions sur l'atelier du cloître de l'abbaye de Saint-Michel de Cuxa", pàgs. 93-102, amb il.lus.; Olivier Poisson: "La galerie sud du cloître d'Elna et la fin de l'école romane roussillonnaise", pàgs. 102-107, amb il.lus.; Montserrat Pagès i Paretas: "L'aportació de les canòniques regulars a l'art romànic del segle XII a partir de sant Ruf d'Avinyó", pàgs. 109-114, amb il.lus.; Dominique Cardon: "Textiles médiévaux conservés en Languedoc et en Roussillon", pàgs. 123-132, amb il.lus.; Jean-Louis Bernard: "Préparation d'une fouille à Cuxa, étude de la construction", pàgs. 147-148, amb un plànol.

Ens felicitem de la continuïtat d'aquestes reunions d'estudiosos de l'art i la cultura preromànica, i esperem que en arribar a la seva vint-i-cinquena reunió assoleixin una millora notable, com l'aconseguida en la nova edició dels "Cahiers".

J.- F. C. F.

* * *

Codex Aquilarensis. Cuadernos de Investigación del Monasterio de Santa María la Real.— Centro de Estudios del Románico.— Aguilar de Campoo (Palencia). Vols. 1 a 7 (1988-1992).

Aquesta institució —Centro de Estudios del Románico— nascuda a redós de l'antic monestir premostratenc de Santa María la Real, cenobi d'un gran prestigi entre els segles XIII i XV en terres de Castella i Lleó, ha assolit organitzar des de l'any 1987 el "Seminario sobre Historia del Monacato" i posteriorment el "Cursos de Cultura Medieval". Però el mèrit del Centro de Estudios del Románico ha estat no solament portar a cap aquests cursets sinó la publicació de les ponències presentades al "Seminario sobre Historia del Monacato" (vols. 1, 2, 3, 5 i 6), a més d'uns volums miscel·lànic (vols. 4 i 7). Els volums tenen un nombre variable de pàgines (entre un centenar i dos) i una il·lustració en funció de les necessitats temàtiques.

Pot semblar, d'antuvi, que els temes aportats a aquests cinc primers "Seminarios sobre el Monacato" no han de tenir cap mena de relació, cap punt comú, si considerem la seva llunyania geogràfica. La realitat, en general, és una altra, potser no del tot coincident: la diferència més important és el comportament d'uns o altres monestirs en fets concrets o en circumstàncies concretes. El "Primer Seminario" (1987) va tenir una temàtica general (vol. I (1988), 89 pàgs.). La segona reunió va tenir un tema concret: "Monacato y Sociedad" (vol. II (1989), 112 pàgs., amb il·lustració). En aquesta reunió hi va participar Manuel Riu, que va presentar un treball titulat: *Monacato y colonización rural en la Cataluña altomedieval* (pàgs. 85 a 112 amb il·lustracions). El "Tercer Seminario" va tenir un tema monogràfic: "El monasterio como centro de producción cultural". No així el quart i el cinquè, que foren dedicats als aspectes del monacat (vol. III (1989), 124 pàgs.; vols IV i V (1991), 179 pàgs., i vol. VI (1992), 134 pàgs.).

Els volums IV (1991) i VII (1992) amb 181 pàgs., i 236 i amb il·lustracions estan dedicats a l'arqueologia i a l'art medievals de la zona de Cantàbria i Palència, des de la romanitat tardana fins al segle XVIII. Destacarem algunes de les aportacions, com són la de José Luis Hernando Garrido *Sobre escultura románica de inercia en el norte de Palencia* (vol. IV (1991), pàgs. 137-163, amb il.lus.); i la de José Luis Hernando Garrido y Jaime Nuño González: *La Iglesia tardorrománica de Santa Cecilia en Aguilar de Campoo (Palencia)* (vol. VII (1992), pàgs. 7-95, amb il.lus.).

Felicitem el "Centro de Estudios del Románico" per la tasca realitzada aquests anys, n'esperem la seva continuïtat, i que les dificultats de tota mena que les entitats dedicades a la recerca i estudi de la història i cultura medievals han de patir, no siguin un fre, sinó un esperó per a ampliar i augmentar la tasca d'investigació del "Centro" i dels seus membres.

J.-F. C. F.

NOTÍCIES

La celebració dels 100 anys de la naixença de l'escultor Frederic Marès i Deulovol (1893-1991) ha passat discretament entre els molts altres centenaris de poetes, escriptors o intel·lectuals que aquest any hem celebrat a Catalunya. Aquest aniversari es va solemnitzar amb una sessió acadèmica que va omplir de gom a gom el Saló de Sant Jordi del Palau de la Generalitat. Aquest record de Frederic Marès, com molt bé es va dir en el transcurs de la sessió no era el record d'una persona llunyana sinó que estava present al pensament de tots els reunits perquè la seva llarga vida l'havia aprofitat tant als nostres dies que el feia una realitat no un record.

L'acte va ser presidit per Joan Guitart, Conseller de Cultura, en companyia d'Eduard Carbonell, Director General del Patrimoni Cultural. Va encetar la sessió un parlament de l'escriptor Joan Perucho, que va glosar diferents aspectes de la personalitat de Frederic Marès. A continuació, l'estudiós de l'art Francesc Fontbona va destacar l'obra artística de l'homenatjat. Judit Subirachs va presentar un opuscle editat amb motiu del centenari que aporta un breu estudi dels següents temes: *Semblança i notes biogràfiques*, a més d'una relació de les obres, la bibliografia de Marès i la bibliografia sobre Marès. Va cloure l'acte un breu parlament del conseller de Cultura.

Amics de l'Art Romànic es fa ressò d'aquesta sessió acadèmica, a la qual va assistir com a entitat. No cal recordar que Frederic Marès fou soci de mèrit d'Amics de l'Art Romànic des de la seva fundació, categoria d'honor amb què va ingressar a la nostra entitat. Recomanem als nostres associats la lectura de l'opuscle *Centenari. Frederic Marès*, per poder valorar amb tota justícia la seva personalitat i obra.

* * *

Els passats 13 a 26 de novembre es va portar a terme, a Mataró, l'exposició "Mataronins en la restauració de Ripoll. 1893-1993 Centenari de la Consagració de la Basílica". L'exposició, organitzada pel Grup d'Història del Casal de Mataró, ha tingut com a motiu principal el de retre homenatge als mataronins (Josep Puig i Cadafalch, J.M. Pellicer i altres) que crearen l'Associació Artística-Arqueològica Mataronesa l'any 1888, i que tant varen fer per la restauració de la Basílica ripollesa, així com també al fet de la commemoració del naixement del Museu d'Arqueologia de Mataró, antecedent directe de l'actual Museu Comarcal del Maresme.

* * *